

16

reportage

Seks? Trouwen? Een relatie? Voor steeds meer Japanners hoeft het niet zo. Waarom veel jonge mensen liever alleen blijven en getrouwde stellen vaak niet samen slapen.

tekst ANGELA WALZ

illustraties YUSUKE FUJITA (@FUJIMI-YA)

IN JAPAN IS DE LIEFDE UIT DE MODE

ZE MAAKT GEEN AFSPRAAKJES meer met Japanse mannen, zegt de 32-jarige Yuka Okada. 'Het is gewoon veel makkelijker om níet met ze te daten', aldus de eigenaar van een klein Japans modemerck. Ze is dan ook geen typisch Japanse vrouw, benadrukt Okada, die na vele omzwervingen in Tokio woont. 'Ik heb jarenlang in het buitenland gewoond, spreek meerdere talen, heb een eigen mening en ben, zeker ook een factor, vrij lang. En Japanse mannen zijn conservatief en willen vrouwen domineren. Ze willen mooi, *petite* en huiselijk. Dat ik een bedrijf heb, is vaak al te veel voor ze. Daarnaast zijn Japanse mannen weinig bedreven in het maken van avances. Ze nemen geen initiatieven en tonen geen affectie. Ook seksueel zijn ze niet actief, ze lijken niet eens seks te willen. En ze houden er niet van als vrouwen klaarkomen.'

Japanse vrouwen horen, aldus Okada, getrouwd te zijn voor hun 30ste. 'Het huwelijk geldt nog altijd als een overwinning. Ik ben 32 en niet getrouwd:

dan ben je een loser. De vrienden van mijn vader vragen hem: is je dochter nog niet getrouwd? Wat is er mis met haar? Als kind ging ik ervan uit dat ik mijn moeders pad zou volgen: trouwen, twee kinderen krijgen en huisvrouw worden. Het liep anders. Ik ging studeren, verhuisde naar de Verenigde Staten, kwam terug en ging bij een Amerikaans bedrijf werken. Ik zag vrouwen van 30, 40, 50 om me heen die deskundig en cool waren en nog steeds aan het werk. Ik besefte dat dit leven misschien leuker is dan thuis bij de kinderen. Dat huwelijk kan me steeds minder schelen: als het gebeurt, is het leuk, en zo niet, ook oké.

Okada mag zichzelf een atypische Japanse noemen, een rap groeiende groep jonge vrouwen in Japan denkt precies zo over huwelijk en relaties: waarom zou je? Te ingewikkeld. Liefde en seks lijken uit de mode in Japan. Vergeleken met de seksueel actieve singles in Nederland zijn Japanners opvallend rustig: van de ongetrouwde mannen tussen 35 en 39 jaar is een kwart nog maagd. Bij single vrouwen van die leeftijd is dat een op de drie. De cijfers komen uit de laatste Nationale Vruchtbaarheidsenquête. Van de ongetrouwde mannen tussen 18 en 34 jaar heeft 70 procent geen vriendin (of vriend); 59 procent van de ongehuwde vrouwen in die leeftijdscategorie heeft ook al geen verkering. En op zoek gaan naar een geliefde? De helft zegt er geen zin in te hebben. Een andere enquête,

DOG

DOG

van een Japans verzekeringsbedrijf, meldt dat van de vrijgezelle Japanners onder de 30 eenderde nog nooit een date heeft gehad.

Tegenover dit beeld van relationele en seksuele passiviteit staat de Japanse praktijk van talloze vervangers voor affectie en intimiteit. Mannelijke geisha's drinken voor honderden euro's per uur in een café champagne met vrijgezelle vrouwen. Er zijn soloplechtigheden voor vrouwen die wel het huwelijksritueel willen meemaken en één keer een bruidsjurk willen dragen, maar geen man hebben of hoeven. Er zijn knuffelcafés waarin mannen knus naast een vrouw in pyjama liggen en uit een menu kunnen kiezen of ze een gesprek willen, geaaid willen worden of hun oren willen laten schoonmaken. Ook kunnen ze, tegen betaling, rondlopen →

bedroom 1

bed room 2

met een vrouw die is verkleed als hun favoriete stripfiguur.

Japanners hebben een naam voor a-romantische mannen: *soshohku danshi*. Vrij vertaald: herbivoren, planteneters. Daarmee worden mannen bedoeld die geen interesse hebben in een relatie, laat staan in een huwelijk. Misschien ook protesteren de mannen zelf op die manier in stilte tegen de Japanse gedragsnorm, die ze dwingt carrière te maken en kostwinner te zijn voor vrouw en kind.

Planteneters en solohuwelijken: de conclusie dat het he-le-maal mis gaat met de liefde in Japan is snel getrokken. Maar zijn Japanners wel zo ongelukkig in de liefde? Of zijn ze vooral praktisch, in een maatschappij waarin de werkdruk hoog is en het huwelijk doorgaans een dwingend keurslijf vormt?

Yuta Aoki (32), single, is zo'n man die weigert te streven naar een 'succesvol' leven met carrière en huwelijk. Zo ging hij na de middelbare school eerst twee maanden backpacken in India. Niet schokkend in Nederlandse oren, waar een student zonder backpack-track eerder een anomalie is. Maar in Japan wordt zo'n lange reis gezien als een gat in je carrière. Na zijn studie zocht Aoki niet meteen een baan, terwijl het normaal is dat mannelijke studenten in hun derde jaar worden gescout door bedrijven. Aoki is freelancer, reist veel en geniet van zijn vrijheid. Hij schrijft en you-tubet over

daten en relaties in Japan. Zijn boek *There's something I want to tell you* is een bundel verhalen van vijftien buitenlanders over hun relationele geworstel met Japanse mannen en vrouwen. Ook Aoki heeft moeite met daten. Volgens hem ben je daarvoor in Japan gewoon niet op de juiste plek. 'Daten, zeker vrijblijvend daten, is niet zo vanzelfsprekend als in Europa. Alles is gericht op het vinden van een huwelijkspartner.' Open de website van Pairs, een populaire datingapp in Japan, en je ziet vooral foto's van huwelijksboeketten, trouwringen en -taarten. 'Toen match.com naar Japan

20

reportage

VRIJBLIJVEND DATEN DOE JE NIET

werd gehaald, werd de website direct gerestyled: de nadruk ligt hier op het huwelijk.'

Westerse media lijken er genoeg in te scheppen te wijzen op de asexualiteit van Japan, zegt Aoki. Eens in de zoveel tijd verschijnt er een stuk met een titel als 'No sex please, we're Japanese' (*The Daily Mail*, 2008) of 'Why have young people in Japan stopped having sex?' (*The Guardian*, 2013). 'Dat komt doordat naar westerse maatstaven goede seks een cruciaal onderdeel is van een gezond leven', zegt Aoki een tikje geagiteerd via Skype. Heb je geen of nauwelijks seks dan móét er wel iets mis zijn. Maar in Japan is seks zo iets als een hobby: sommigen vinden het leuk, anderen niet. Het een keuze, niet iets waartoe de cultuur je dwingt.' Maar het klopt, zegt hij, dat Japanse jongeren vergeleken met tien jaar geleden minder seks hebben en dat er toen minder maagden waren tussen 18 en 34 jaar. Hij denkt dat de nieuwe media daarin een rol spelen. 'Door de smartphone vinden ontmoetingen nu virtueel plaats en niet in het echte leven.'

MACHI - CON

街の... 住人の...
行きの... 飲食...
を... 相手...
カ... 本...

OMIJI
本...

traditional.
Formal

Maar hij vraagt zich tegelijk af waarom dat een probleem is: wat is er mis mee om niet zo gefocust te zijn op seks?

Die vraag probeerde Yoshie Moriki, hoofddocent aan de Internationale Christelijke Universiteit in Tokio, ook te beantwoorden. Ze interviewde ruim tachtig getrouwde mannen en vrouwen over hun seksleven. Aanleiding was de over het algemeen passieve houding van Japanse echtparen: de helft van getrouwde stellen had ten tijde van het interview langer dan een maand geen seks gehad en een kwart zei helemaal geen seks meer te hebben. Volgens een enquête van de Japan Family Planning Association zijn de twee belangrijkste redenen vermoeidheid door werk en 'geen reden' als er eenmaal kinderen zijn. Het was niet Moriki's bedoeling seksloze koppels te selecteren, maar ze bleken het meestal wel te zijn. En: ze leken er geen last van te hebben, schrijft ze in een artikel naar aanleiding van het onderzoek. Ze zagen het juist als een positieve ontwikkeling.

20

reportage

GETROUWD? DAN GAAN DE BEDDEN UIT ELKAAR

Een 32-jarige vrouw uit het onderzoek: 'Nadat we waren gaan samenwonen, verdween de seks uit ons leven en we zijn daar beiden niet ongelukkig over. De emotionele afstand tussen ons nam eigenlijk af.' Volgens Moriki weegt huwelijkse seks vooral zwaar als voortplantingsactiviteit. De aandacht van koppels gaat uit naar het in stand houden van het gezin, niet naar het onderhouden van een romantische relatie.

Die functionele invulling van het huwelijk herkent de vrijgezelle Yuka Okada bij haar getrouwde vrienden. 'Eenmaal getrouwd slapen ze al ras in twee bedden. Pas als ze hebben besloten een kind te nemen, zetten ze in hun agenda: volgende week seks.' Niets voor haar, zegt Okada, maar tegenover deze fysieke afstand tussen echtgenoten staat wel iets anders: de intieme band met kinderen is hecht. *Co-sleeping* is de norm in Japan. Slechts 2 procent van de kinderen tussen 1 en 5 jaar slaapt alleen en ook een groot deel van de kinderen tussen 6 en 10 slaapt nog bij hun ouders, met

name bij de moeder. Dat komt niet alleen omdat Japanners in kleine huizen wonen, ook met voldoende slaapkamers geniet samen slapen de voorkeur. Volgens Moriki is co-sleeping een symbool van een gelukkig gezin en de bevestiging dat je een goede ouder bent. Logischerwijs zit deze regeling seks een beetje in de weg.

Seksloze huwelijken en moeizame relatievorming betekenen niet dat alle Japanners seksloos door het leven gaan. Volgens de Japan Sex Survey heeft bijna een kwart van de Japanners die getrouwd zijn of een serieuze relatie hebben er een of meer minnaars of minnaresses naast. Moriki vond de deelnemers uit het onderzoek opvallend open over prostitutiebezoek met een zakelijke klant of een slippertje met een oud-klasgenoot na een reünie. Het taboe daarop is minder groot dan in Europa, want zo'n buitenechtelijke escapade wordt niet direct gezien als een vertrouwensbreuk tussen echtelieden. 'Dat zie je al in de vertaling van het woord vreemdgaan', zegt Aoki. 'Uwaki, dat betekent zoiets als 'afgedwaalde gedachten'. Daar zit minder veroordeling in.'

結婚女性①
ファミリーマン

singles ♀ office lady

←→ casual.

20

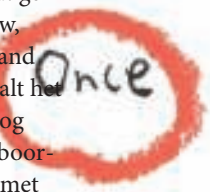
reportage

OP SEKS- AVONTUURTJES RUST GEEN TABOE

Zuhaib Dalvi (29, grafisch ontwerper en docent Engels) moest wennen aan de Japanse promiscuïteit. Hij komt uit Londen en woont sinds vier jaar in Japan, net buiten Tokio. De Japanse taal en cultuur vindt hij fascinerend, maar: 'Door sommige date-ervaringen wilde ik weer terug in Londen. Veel van mijn getrouwde studenten hebben een relatie erbij.' Zelf wordt hij ook wel eens benaderd voor een avontuurtje. 'Het begint met een berichtje waarin naar de betekenis van een woord wordt gevraagd. Het tweede berichtje luidt: 'Wil je langskomen? Mijn man is er een week niet. Het hoeft niets serieus te zijn.' Ik vroeg aan de vrouw in kwestie of ze dit vaker doet. Ze zei dat zij en haar man geen seks meer hebben. Haar man had gezegd: zolang ik het maar niet te weten kom.' Na maanden daten kwam Dalvi erachter dat zijn vriendin alleen met hem omging om Engels te leren. Ze had al een verloofde met wie ze korte tijd later ging trouwen. 'Op die momenten voelde ik me gebruikt', vertelt Dalvi, die inmiddels een gelukkige relatie heeft met een Japanse vrouw – aan wie hij duidelijk heeft gemaakt dat hij geen fan is van overspel.

Seksluwe huwelijken hoeven geluk

niet in de weg te staan, maar de Japanse overheid maakt zich wel zorgen over het almaar dalende geboortecijfer (en de daarmee toenemende vergrijzing). Het land heeft een van de laagste geboortecijfers ter wereld: gemiddeld 1,46 kinderen per vrouw, waar dat bijvoorbeeld in Nederland 1,71 is. Sinds een decennium daalt het aantal inwoners van Japan, nu nog 127 miljoen. Met het huidige geboortetempo is in 2060 de populatie met eenderde afgenomen. Dat cijfer heeft niet zozeer met de geringe seksdrive te maken, maar meer met het feit dat de animo voor het huwelijk tanende is – en kinderen in Japan doorgaans in huwelijksverband worden geboren.

'Het huwelijk in Japan refereert niet alleen aan de verbinding tussen twee individuen', schrijft Yale-professor Lynne Nakono, in een artikel over haar studie naar single vrouwen in Japan, 'maar aan een heel pakket waarin de vrouw zich moet wijden aan het moederschap ten koste van haar carrière en interesses en waarin ze naast de zorg voor haar echtgenoot mogelijk óók die voor zijn familie op zich moet nemen.' Wil een vrouw slechts een deel van dat pakket – wel kinderen, niet thuiszitten – dan heeft ze een probleem. De bedrijfscultuur met werkdagen van twaalf uur maakt het bijna onmogelijk werk en kinderen te combineren. Kinderopvang is duur en in Tokio is een chronisch tekort aan crèches. Rond 60 procent van de Japanse vrouwen stopt met werken bij hun eerste kind. Daarbij wordt de werkende moeder gestigmatiseerd: het zijn *oniyome* of 'duivelsvrouwen'.

Hitomi (38) herkent dit allemaal. Ze trouwde op haar 21ste omdat ze zwanger was. Ze had altijd gedacht dat ze na de geboorte van haar eerste kind

weer zou werken, maar haar ex-man had andere ideeën. 'Ik ben vanaf mijn 21ste alleen met de kinderen bezig geweest. Begrijp me niet verkeerd: ik hou van het moederschap, maar het moet geen gevangenis zijn. Japanse vrouwen hebben geen keuze. Het verandert wel, maar dat is niet te vergelijken met de ontwikkelingen rond het ouderschap in Europa. Als mijn huidige Duitse man de afwas doet, sta ik nog steeds perplex.'

Niet zo verwonderlijk dat werkende vrouwen in Japan steeds langer de huwelijksboot afhouden. Van de vrouwelijke singles zegt 86 procent ooit te willen trouwen, een sociaal wenselijk antwoord, maar steeds minder singles doen dat uiteindelijk. Het percentage Japanners dat z'n hele leven ongehuwd blijft, bereikte in 2015 een historische hoogte met 14 procent van de vrouwen en 23 procent van de mannen. Onderzoeker Lynne Nakono concludeert dat vrouwen weliswaar de huwelijksdruk voelen, maar doorgaans blij zijn met hun vrije singlebestaan en trouwen zo lang uitstellen dat het afstel wordt. Ook mannen hebben last

单身女性②
女子会
Single woman's meeting
named "JYOSHIKAI"
talking about "sweets, partner, job... etc..."

Once

Stay together

Now

live separately

van die druk, terwijl hun positie op de arbeidsmarkt sinds de economische recessie onzekerder is geworden. Een contract voor het leven was normaal, maar is dat niet meer. Aoki heeft daarom ook geen haast: 'Voor een man is trouwen riskant, bij een scheiding draagt hij de financiële consequenties.' Kijk, zegt hij: 'Terwijl ik met jou praat, verschijnt op Facebook een advertentie voor vrouwen 'Hoe je zoveel mogelijk geld kunt onfutselen aan je ex-man.'

Yuka Okada, die Japanse mannen hopeloos ouderwets vindt, gaat inmiddels wél trouwen. Haar oog viel op een Spaanse illustrator, Luis Mendo (hij werkt ook voor dit magazine). Als ze in Spanje is, kijkt ze daar graag naar oude echtparen die hand in hand op een bankje zitten: zo hoopt ze oud te worden met Luis. Het is die romantische liefde die ze mist bij de Japanse man. En er zijn meer voordelen aan de Spaanse geliefde. 'Luis is een man van actie, hij doet wat hij zegt. En seks hebben we gelukkig ook volop.'

